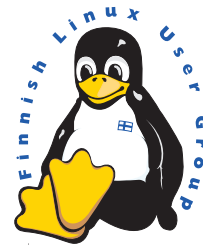


*fuug* fMUG



## Soittimen valinta on teoksen käyttäjän asia

Eduskunnan käsiteltävänä oleva esitys tekijänoikeuslain ja rikoslain muuttamiseksi sisältää useita erityisesti Linux-, Unix ja Mac-käyttäjiä huolestuttavia kohtia, koska tietokoneita ja MP3-soittimia käytetään runsaasti musiikin kuunteluun ja elokuvien katsomiseen. Yleiskäyttöisyyden ansiosta niillä voidaan helposti toistaa sekä nykyisiä että tulevaisuuden ääni- ja kuvatallenteita, jos sitä ei keinotekoisesti estetä.

Tuottajat ovat parhaillaan toteuttamassa laitevalmistajien kanssa kopioinninestoa kaikenlaisiin ääni- ja kuvatallenteiden toistamiseen liittyviin laitteisiin, mukaanlukien televisiot, videotykit ja näytöt. Uuden lainsäädännön tuloksena tuottajille muodostuu käytännössä lähes rajaton määräysvalta, mitä laitteita kuluttajan on hankittava ja mitä ohjelmia on käytettävä.

Laitteen ja ohjelman valinta on teoksen käyttäjän asia, ei tuottajan. Tarjottu malli, jossa suojattua teosta voi käyttää ja kopioida valvotusti tuottajan hyväksymällä ohjelmalla, ei käy. Tällä tavoin suojatut teokset eivät tule koskaan toimimaan kaikissa käyttöympäristöissä, minkä myöntää myös Suomen Ääni- ja kuvatallennetuottajat ÄKT ry:n Tommi Kyyrä Tietokone-lehden verkkosivuilla 22.9.2005 julkaistussa artikkelissa (1).

Lainsäädäntö ei saa asettaa tarpeettomia esteitä laillisesti hankittujen teosten käyttöön. Varmuskopioiden ottaminen ja siirtäminen uusille medioille on ainoa tapa varmistua, että ostamastaan äänitteestä tai kuvatallenteesta voi nauttia vielä kymmenien vuosien päästäkin, vaikka laitteisto vaihtuu. Tämän on oltava sallittua mahdollisesta suojauksesta riippumatta.

Tekijänoikeuslain mukainen oikeus teoksen käyttämiseen (2, 3) kuluttajan parhaaksi katsomalla laitteella tai ohjelmistolla on turvattava. Lakiehdotuksen mukaan suojauksen kiertäminen teoksen kuuntelua ja katselua varten on sallittua (2), mutta siihen tarvittavien laitteiden ja ohjelmien valmistaminen ja levittäminen on kiellettyä (4, 5). Tämä ristiriita on poistettava.

Tekniset suojaukset eli ”käytön ja kopioinninhankaloittamisjärjestelmät” haittavat vain alkuperäisen tuotteen rehellisiä ostajia. Teoksia luvattomasti levittäviä piraattikopioijia suojaukset eivät pysäytä.

### Lisätietoja

Arto Teräs <ajt@flug.fi>, 050 594 1416  
Puheenjohtaja  
Finnish Linux User Group FLUG ry.

Pietu Pohjalainen <ppohja@iki.fi>, 044 333 5640  
Puheenjohtaja  
Suomen UNIX-käyttäjien yhdistys FUUG ry.

Mirko Nieminen <mirko@fimug.fi>, 040 523 9935  
Puheenjohtaja  
Finnish Macintosh User Group fMUG ry.

Suomen Linux-käyttäjien yhdistys Finnish Linux User Group FLUG ry on vuonna 1997 perustettu vapaaehtoisjärjestö, jonka tarkoituksena on Linuxiin liittyvän toiminnan edistäminen sekä suomalaisten Linux-käyttäjien ja Linuxista kiinnostuneiden tukeminen. Lisätietoja kotisivuiltamme osoitteesta <http://www.flug.fi/>.

Suomen UNIX-käyttäjien yhdistys FUUG ry. on Suomen vanhin avoimien järjestelmien käyttäjien yhdistys, jonka tarkoituksena on edistää kaikkien UNIX-pohjaisten järjestelmien käyttämistä. Lisätietoja toiminnasta yhdistyksen kotisivulta <http://www.fuug.fi/>.

Suomen Macintosh-käyttäjien yhdistys fiMUG ry:n tarkoitus on edistää Apple-tietokoneiden, -ohjelmien ja -laitteiden käytöstä kiinnostuneiden yhteistoimintaa, tiedonvälitystä sekä tietotekniikan hyödyntämistä. Tarkoituksen toteuttamiseksi yhdistys järjestää käyttäjätapaamisia ja koulutusta sekä julkaisee jäsenlehteä. Vuonna 1990 perustettuun yhdistykseen kuuluu 860 jäsentä (9/2005), joista huomattava osa työskentelee audiovisuaalisilla aloilla edustaen sekä tekijöitä että kuluttajia. Lisätietoja <http://fimug.fi/>.

## Viitteet

1. [http://www.tietokone.fi/uutta/uutinen.asp?news\\_id=24772](http://www.tietokone.fi/uutta/uutinen.asp?news_id=24772)
2. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta, 50 a § Teknisen toimenpiteen kiertämisen kielto
3. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta, 50 c § Teknisiin toimenpitein suojattujen teosten käyttäminen
4. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta, 50 b § Teknisen toimenpiteen kiertämiskeinojen valmistamisen ja levittämisen kielto
5. Laki rikoslain 49 luvun muuttamisesta, 3 § Teknisen suojauksen kiertäminen, 4 § Teknisen suojauksen kiertämiskeinorikos ja 56 e § Teknisen toimenpiteen loukkausrikkomus

Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta

50 a § Teknisen toimenpiteen kiertämisen kielto

Tämän lain mukaan suojatun teoksen suojana olevaa tehokasta teknistä toimenpidettä, jonka teoksen tekijä tai joku muu tekijän luvalla teosta yleisön saataviin saattaessaan on teoksen suojaksi asettanut, ei saa kiertää.

Tehokkaalla teknisellä toimenpiteellä tarkoitetaan tekniikkaa, laitetta tai osaa, joka on suunniteltu tavanomaisessa käyttötarkoituksessa estämään tai rajoittamaan teoksiin ilman tekijän tai oikeuksien muun haltijan lupaa kohdistuvia tekoja ja jolla tavoiteltu suoja saavutetaan.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelle-

ta, jos tekninen toimenpide kierretään salaustekniikoita koskevan tutkimuksen tai opetuksen yhteydessä taikka jos teoksen kappaleen laillisesti hankkinut tai haltuunsa saanut kiertää teknisen toimenpiteen teoksen saamiseksi kuultavilleen tai nähtävillään. Teoksesta, jota suojaava tekninen toimenpide on kierretty teoksen saamiseksi kuultaville tai nähtävillään, ei saa valmistaa kappaletta.

50 b § Teknisen toimenpiteen kiertämiskeinojen valmistamisen ja levittämisen kielto

Tehokkaan teknisen toimenpiteen kiertämisen mahdollistavia tai kiertämistä helpottavia laitteita, tuotteita tai osia ei saa valmistaa tai tuoda maahan yleisölle levittämistä varten, levittää yleisölle, myydä,

vuokrata, mainostaa myytäväksi tai vuokrattavaksi eikä pitää hallussa kaupallisessa tarkoituksessa. Tehokkaan teknisen toimenpiteen kiertämisen mahdollistavia tai sitä helpottavia palveluja ei liioin saa tarjota.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja laitteita, tuotteita tai osia taikka palveluja ovat sellaiset:

1) joita markkinoidaan, mainostetaan tai pidetään kaupan tehokkaiden teknisten toimenpiteiden kiertämiseksi;

2) joiden tarkoituksella tai käytöllä on tehokkaan teknisen toimenpiteen kiertämisen lisäksi vain vähäistä muuta kaupallista merkitystä; taikka

3) jotka on pääasiallisesti suunniteltu, tuotettu, mukautettu tai toteutettu siten, että niiden tarkoituksena on mahdollistaa tämän lain mukaan suojattuja teoksia suojaavien tehokkaiden teknisten toimenpiteiden kiertäminen tai helpottaa sitä.

50 c § Teknisiin toimenpitein suojattujen teosten käyttäminen

Sillä, jolla on laillisesti hallussaan tai saatavillaan tehokkaalla teknisellä toimenpiteellä suojattu teos ja jolla on 14 §:n 3 momentin, 15, 16, 16 a tai 17 §:n tai 25 d §:n 2 momentin tai 25 f §:n 2 momentin nojalla oikeus käyttää teosta, tulee olla mahdollisuus käyttää teosta siltä osin, kuin se on tarpeen mainitussa lainkohdassa säädetyn tekijänoikeuden rajoituksen hyödyntämiseksi.

Tekijän on tarjottava 1 momentissa tarkoitettulle teoksen käyttäjälle keinot käyttää teosta momentissa mainittujen lainkohtien mukaisesti, jollei käyttäjällä ole teknisten toimenpiteiden takia keinoja teoksen käyttämiseen. Jollei tekijä tarjoa edellä säädetyn mukaisesti keinoja teoksen käyttämiseen tai jollei teoksen käyttäminen ole tullut mahdolliseksi vapaaehtoisin toimenpitein, kuten tekijöiden ja teosten käyttäjien välisin sopimuksin tai muin järjestelyin, asia ratkaistaan 54 §:n mukaisesti välimesmenetelyssä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta sellaiseen teokseen, joka on välitetty yleisölle sovitulla ehdoilla siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teos saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.

Laki rikoslain 49 luvun muuttamisesta

3 § Teknisen suojauksen kiertäminen

Joka tekijänoikeuslain 50 a §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti ja siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa, kiertää teoksen suojana olevan tehokkaan teknisen toimenpiteen, on tuomittava teknisen suojauksen kiertämisestä sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

4 § Teknisen suojauksen kiertämiskeinorikos

Joka tekijänoikeuslain 50 b §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti ja siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa, valmistaa tai tuo maahan yleisölle levittämistä varten, levittää yleisölle, myy, vuokraa, mainostaa myyntiä tai vuokrausta taikka pitää hallussa kaupallisessa tarkoituksessa sellaisia laitteita, tuotteita tai osia, jotka mahdollistavat suojatun teoksen suojana olevan tehokkaan teknisen toimenpiteen kiertämisen tai helpottavat sitä, taikka tarjoaa kiertämisen mahdollistavia tai sitä helpottavia palveluja, on tuomittava teknisen suojauksen kiertämiskeinorikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

56 e § Teknisen toimenpiteen loukkausrikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo

1) 50 a §:ssä tarkoitettua teknisen toimenpiteen kiertämisen kieltoa taikka

2) 50 b §:ssä tarkoitettua teknisen toimenpiteen kiertämiskeinojen valmistamisen tai levittämisen kieltoa,

on tuomittava, jollei teko ole rangaistava rikoslain 49 luvun 3 §:ssä tarkoitettuna teknisen suojauksen kiertämisenä tai luvun 4 §:ssä tarkoitettuna teknisen suojauksen kiertämiskeinorikoksena, teknisen toimenpiteen loukkausrikkomuksesta sakkoon.